

Zápis ze zasedání Výboru pro práva dítěte
ze dne 5. února 2025

Místo a čas konání: Úřad vlády ČR, Rytířská 31, místnost ZM BEZO - 9:30–13:30

Přítomni: Á. Bučinská Němečková, I. Dvořáková, L. Hečková, D. Hovorka, J. Kovářová, P. Kačírková, P. Najman, E. Petrová (předsedkyně), A. Redlichová, J. Provazníková, P. Schmiedová, D. Strupek, M. Šimůnková (online), Š. Tyburcová, P. Wünschová, K. Ille (online), P. Nečina

Omluveni: K. Bělohlávková, L. Felcmanová, P. Forejt, A. Křístek, J. Řepová, P. Šuplerová, P. Nečina

Hosté: M. Kršiak (MZ), J. Hálek (Fakultní nemocnice Olomouc), P. Ptáčník (ÚV ČR), J. Nevyjel (MSP), B. Steinlauf (advokátka), B. Brozová Rittichová (MSP), P. Klímová (MSP), A. I. Štefanides (Liga lidských práv)

Sekretariát ÚV: K. Šimáčková Laurenčíková (zmocněnkyně vlády pro lidská práva), V. Kundrák, D. Šmídová, K. Blahová (tajemnice Výboru)

Program:

1. Aktuální stav péče o nejmenší děti a plány do budoucna (MPSV) (9:30 – 10:30)
 - a) Představení Metodických doporučení (MPSV)
 - b) Informace k implementaci novely zákona o ukončení činnosti dětských domovů pro děti do tří let (MPSV)
 - i. Informace k dlouhodobé lůžkové péči (M. Kršiak, MZ)
2. Aktuality k tématům z minulého zasedání (10:30 – 12:00)
 - a) Informace k novele OZ – nesporné rozvody, nepřijatelnost tělesného trestání dětí a dovolání v rodinněprávních věcech (MSP)
 - b) Informace k přípravě návrhu úpravy dětského certifikátu (P. Klímová, MSP)
 - c) Informace k plánu systémového zajištění činnosti soudních sociálních pracovníků dle podnětu z roku 2023 (B. Brozová Rittichová, MSP)
 - d) Informace k přípravě návrhu novely zákona o VOP ke zřízení instituce dětského ombudsmana (J. Nevyjel, MSP)
 - e) Možnosti a limity rozvoje služeb Dětského advokačního centra v kontextu novelizace zákona c.359/1999 sb. (P. Wünschová, Centrum Locika)
 - f) Představení kampaně Být spolu je normální (Á. Němečková, Český helsinský výbor)

Přestávka (12:00 – 12:15)

3. Sporné případy ochrany práv dětí ve zdravotnictví (primář Hálek, Fakultní nemocnice Olomouc) (12:15 – 13:00)
 - a) Podpora rodin nahrazujících nemocniční péči
 - b) Právní a sociální ochrana – děti na hranici viability
4. Různé (13:00 – 13:30)

Předsedkyně Výboru přivítala členky a členy Výboru a hostky a hosty a shrnula návrh programu zasedání, který byl schválen všemi členkami a členy Výboru.

ÚKOL: Na příštím zasedání otevřít téma šikany na školách.

1. Aktuální stav péče o nejmenší děti a plány do budoucna (MPSV) (9:30 – 10:30)

a) Představení Metodických doporučení (MPSV)

P. Kačírková, ředitelka Odboru rodinné politiky, ochrany dětí a sociálního začleňování MPSV prezentovala metodická doporučení, iniciativy a aktuální vývoj na MPSV k náhradní péči o nejmenší děti. Prezentace byla zaslána členkám a členům Výboru.

ÚKOL: Na jedno z následujících zasedání pozvat nového ředitele Odboru sociálních služeb MPSV, Mgr. Roberta Heráka, DiS.

b) Informace k implementaci novely zákona o ukončení činnosti dětských domovů pro děti do tří let (MPSV)

P. Kačírková (MPSV) zmínila, že dobrá praxe zahrnuje setkávání na regionální úrovni, zapojení soudců a systémovou provázanost. Záleží také na tom, jak konkrétní kraje podporují své pěstouny. Dále informovala, že velká část dětí do 3 let z DD3 byla umístěna do vhodných podmínek biologické rodiny, 60% dětí z DD3 bylo umístěno do jiných zařízení, v tomto případě se však jednalo většinou o starší děti, které zde byly umístěny neadekvátně.

ÚKOL: MPSV připraví anonymizovaná data, která budou rozeslány členkám a členům Výboru.

Účastnice a účastníci zasedání se shodli na potřebě informovat veřejnost o tom, do jakých podmínek byly děti z DD3 umístěny a na důležitosti podpory v terénu a podpory bydlení, aby se odebírání dětí omezilo. Klíčový je také cílený boj s dezinformacemi, které často brání zajištění dostatečné podpory pro pěstouny. J. Provazníková (Sdružení opatrovnických soudů) potvrdila, že pěstouni jsou na děti do 3 let velmi pozitivně nastaveni, problémy s umístěním se však mohou objevovat u sourozeneckých skupin. Další problém představuje umisťování dětí do jiného kraje než, kde žije jejich biologická rodina, které se nedostane žádné podpory a finanční stránka návštěv se stává velmi složitou. Zdůraznila tedy roli sociálních služeb a práce s rodinou. Jelikož jsou sociální služby v kompetenci krajů, byl by přínosný zvýšený apel na kraje ze strany státu k zavádění vhodných služeb.

i. Informace k dlouhodobé lůžkové péči (M. Kršiak, MZ)

M. Kršiak (MZ) informoval o šetření počtu lůžek registrovaných zdravotními pojišťovnami. Jen malá část dětí umisťovaných do dlouhodobé lůžkové péče má potřebnou zdravotní indikaci. Dále vyjádřil obavu nad brněnským Chovánkem, u kterého pravděpodobně chybí smlouva se zdravotní pojišťovnou a existuje tedy riziko, že se jedná o neoficiální zařízení. K. Ille (KVOP) potvrdila, že situace Chovánku je jediné šetření, které ještě nebylo uzavřeno, jelikož se jedná o zdravotnické zařízení, které ale nemá smlouvu se zdravotní pojišťovnou.

ÚKOL: M. Kršiak na příštím zasedání Výboru připraví statistické informace ohledně dlouhodobé lůžkové péče, konkrétně ukončení DD3, Chovánek, Krč.

2. Aktuality k tématům z minulého zasedání (10:30 – 12:00)

a) Informace k novele OZ – nesporné rozvody, nepřijatelnost tělesného trestání dětí a dovolání v rodinněprávních věcech (A. Redlichová, MSp)

A. Redlichová informovala, že novela občanského zákoníku, sněmovní tisk 728 je aktuálně po 2. čtení. 15. ledna 2025 novelu projednal Ústavně právní výbor, který ji doporučil ke schválení. Nyní se čeká na zařazení do 3. čtení. Účinnost je odložena od roku 2026.

b) Informace k přípravě návrhu úpravy dětského certifikátu (P. Klímová, MSp)

P. Klímová (MSp) představila sněmovní tisk 861, ke kterému v Poslanecké sněmovně probíhá podvýbor.

Novela představuje změnu v rejstříku trestů (vztahuje se i na psychology v soukromé praxi, bude se upravovat živnostenský zákon):

- 1. skupina = úmyslné konkrétně vymezené trestné činy: zapíše se do registru, ledaže bude rozhodnuto, že nehrozí žádné riziko opakování (retroaktivita, pokud k odsouzení došlo v roce 2005 a dále)
- 2. skupina = ostatní úmyslné trestné činy: nezapíše se do registru, ledaže by bylo rozhodnuto o nebezpečí dopuštění se činu z 1. skupiny
- u trestů nad 5 let: záznam na 100 let
- u trestů do 5 let: záznam na 15 let

c) Informace k plánu systémového zajištění činnosti soudních sociálních pracovníků dle podnětu z roku 2023 (B. Brozová Rittichová, MSp)

Prezentace byla zaslána členkám a členům Výboru.

d) Informace k přípravě návrhu novely zákona o VOP ke zřízení instituce dětského ombudsmana (J. Nevyjel, MSp)

J. Nevyjel (MSp) představil průběh schvalování novely zákona ke zřízení dětského veřejného ochránce práv. Dále se diskutovala hodnotící komise (v návrhu zákona se jedná o §2 odst. 4-6) a inkluzivní zastoupení dětských členek a členů. K. Šimáčková Laurenčíková (vládní zmocněnkyně pro lidská práva) se souhlasem účastnic a účastníků Výboru navrhla sestavit za Výbor dopis předsedkyni Poslanecké sněmovny s doporučením konkrétních členů hodnotící komise. Každý by měl také návrhy komunikovat po své vlastní ose.

J. Kovářová představila Republikové fórum parlamentů dětí a mládeže. Také zmínila, že participace mládeže může být v kolizi se školní docházkou. K. Šimáčková Laurenčíková (vládní zmocněnkyně pro lidská práva) navrhla nastavit úlevy či bonifikace pro zapojené mladistvé na modelech ze zahraničí.

e) Možnosti a limity rozvoje služeb Dětského advokačního centra v kontextu novelizace zákona c.359/1999 sb. (P. Wünschová, Centrum LOCIKA)

P. Wünschová (Centrum LOCIKA) představila dětské advokační centrum a poukázala na případy dětí ohrožené násilím, kterým se pomoci často nedostane. Dále zmínila připravovanou konferenci k tématu, po jejímž konání sestaví a rozešle konkrétní body, na které je potřeba se zaměřit. Nakonec představila příručku Centra LOCIKA k nepřijatelnosti tělesných trestů.

f) Představení kampaně Být spolu je normální (Á. Bučinská Němečková, Český helsinský výbor)

Á. Bučinská Němečková (Český helsinský výbor) představila kampaň Být spolu je normální a průběh spolupráce s nemocnicemi. Zmínila konkrétní překážky, se kterými se v praxi setkávají, ale zejména úspěchy, kterých se podařilo dosáhnout.

3. Sporné případy ochrany práv dětí ve zdravotnictví (primář Hálek, Fakultní nemocnice Olomouc) (12:15 – 13:00)

a) Podpora rodin nahrazujících nemocniční péči

Primář Hálek (FN Olomouc) prezentoval situace komplikovaně nemocných dětí, které si rodiny přebírají do péče (v ČR se týká desítek dětí). Rodiny tak v podstatě nahrazují jednotku intenzivní péče a šetří značné množství finančních prostředků zdravotním pojišťovnám. Systém s touto situací nepočítá a neproplácí určité léky a pomůcky, které nejsou v systému úhrad pro domácí použití. V konkrétních případech dosahují tyto náklady na částku kolem 4000Kč na týden.

b) Právní a sociální ochrana – děti na hranici viability

Primář Hálek (FN Olomouc) poukázal na nejednoznačnou systémovou definici rozdílu mezi porodem a potratem, přičemž v praxi to znamená potíže v kategorizaci. Rozdíl mezi porodem a potratem má značný dopad na sociálně-právní podporu rodiny po ztrátě dítěte. Potrat se bere jako zdravotní problém a není následován žádnou podporou pro rodiny. Navíc dochází k různým interpretacím v různých nemocnicích. U předčasně narozeného dítěte, u kterého je ale projev života, je situace v mnoha zařízeních klasifikována jako potrat. Zákon je v tomto ohledu velmi zastaralý.

B. Steinlauf (advokátka) potvrdila, že praxe není jednotná, což zasahuje do právního postavení dětí i rodičů. V zákonech je terminologická nejasnost, máme k dispozici právní analýzy, ale je otázka, zda by mohl vzniknout metodologický dokument ze strany MZ pro praxi poskytovatelů zdravotnických služeb.

5. Různé (13:00 – 13:30)

Závěr

Předsedkyně z důvodu naplněného času poděkovala přítomným za účast a zasedání ukončila. Další zasedání se uskuteční 19. března 2025.
